

**הצלת ילדים יהודים בשואה -
בכפר בסלניי הצ'רקסי בקווקז-1942**

חיברה : גילה רצ'בסקי

**במשימה זו תחקרו ותלמדו על
סיפור הצלה מופלא בכפר
בסלניי הצ'רקסי בקווקז**

**סיפור בסלניי הוא סיפור
מופלא של גבורה נשית
בתקופה החשוכה ביותר
שהאנושות ידעה-תקופת
מלחמת העולם השנייה. נשות
הכפר הצילו 32 ילדים יהודים
גוססים .**

מתוך מסע אחר

1. מיהם הצ'רקסים?

לפניכם מצגת מידע על הצ'רקסים קראו אותה וענו על השאלות המצורפות :

מצגת על הצ'רקסים - לאנה חרשוק

א. מיהם הצ'רקסים? מה מוצאם? מה מקור שמם?

ב. מה מסמל הדגל הצ'רקסי?

ג. מה מאפייני התרבות הצ'רקסית על פי ה"אדיגה חאבזה"?

ד. הסבירו מדוע מציינים הצ'רקסים ב21 במאי יום זיכרון?

1

להעשרה : ריקוד צ'רקסי בכפר כמא

הצ'רקסים - גילי חסקין

אתר חיל האוויר- ארבעה אחים צ'רקסים קצינים בחיל האוויר

חסידי אומות העולם

2.קראו את הקטע המצורף וענו על השאלות :

חסידי אומות העולם - יד ושם

א. מיהם חסידי אומות העולם?

ב. מהם הקריטריונים למתן התואר חסידי העולם?

ג. קראו את הקטע הבא וכתבו מה היו המניעים של חסידי אומות העולם להציל יהודים?

עם הקבוצה הגדולה ביותר בקרב מצילי היהודים נמנו אותם אנשים פשוטים – איכרים, פועלים, אומנות ועוזרות בית, אשר לבם לא נוגע בארס האנטישמיות. לא אחת אירע, שהורים יהודים מסרו את ילדם לאנשים פשוטים אלה בשלמם להם סכומי כסף, וכשהופסקו התשלומים – אם משום שאזל הכסף, אם משום שהושמדו ההורים – היו המצילים מתקשרים אל הילד וממשיכים לגדלו כבן משפחתם.

בין מצילי היהודים נתבלטו אלה שניתן להגדירם כאוהבי אדם, המוכנים להושיט עזרה לזולת מתוך מסירות-נפש בכל עת ובכל הנסיבות, בלי לבקש טובת-הנאה חמרית כלשהי לעצמם. כזה היה המורה הליטאי ולאדאס קרושינסקי (Vladas), אשר הסתיר תשעה יהודים בביתו. על-אף הסכנה שהיתה צפויה לו ולבני-משפחתו – אם זקנה, אשה ושלושה ילדים, על-אף רינוני בני הכפר, על-אף שאנשי הגסטפו ערכו פעמים חיפושים בביתו ועל-אף שבנו הבכור הוכח בידי אנשי הגסטפו עד זוב דם לא הסגיר ולאדאס את היהודים שהסתיר. כל זאת עשה בלי לבקש טובת-הנאה חמרית כלשהי לעצמו.

מתוך מט"ח -21076-item.asp?item=21076-https://lib.cet.ac.il/pages/

הצלת ילדים יהודים בכפר בסלניי בקווקז - 1942

3. קראו את הקטע,

וצפו בסרטון הכפר הצ'רקסי ביסלניי שהציל 32 ילדים בתקופת השואה - סרטון
ענו על השאלות :

- א. מה ייחודי בסיפור הצלה בכפר ביסלניי ? (התייחסו ל-3 פרטים)
ג. כיצד הקוד התרבותי ה"אדיגה חאבזה" בא לידי ביטוי בסיפור ההצלה של נשות ביסלניי?
ב. אילו קריטריונים להענקת התואר של חסידי אומות העולם יש בסיפור ביסלניי?

הצלה בכפר הצ'רקסי בסלניי- קטע מידע מתוך הספר : יאיר אורון , הבנאליות של החמלה

סיפור ביסלניי הוא סיפור מופלא של גבורה נשית בתקופה החשוכה ביותר שהאנושות ידעה-תקופת מלחמת העולם השנייה.

מעשה גבורה של נשים שבחרו להציל 32 ילדים שהגיעו במקרה לביסלניי. בשנת 1942 מאות ילדים הוברחו מלנינגרד הנצורה. רבים מהילדים נהרגו בדרך. הילדים מגיל 3 עד 14 ששרדו הועלו על 4 עגלות סוסים...במסע בריחתם בכפרי הקווקז ביקשו שייקחו אותם, לכפר ביסלניי הגיעו הילדים תשושים, אדישים, חלקם מתים וחלקם גוססים.... 32 ילדים פליטים שביקשו ביתילדי הכפר ביסלניי רצו לקראת הילדים הפליטים וקראו לאימותיהם שעבדו בשדות. האבות היו במלחמה. זהו סיפור גבורה של נשים - אימהות. 32 נשים לקחו אל ביתן 32 ילדים. הכפר ביסלניי היה 152 יום תחת כיבוש גרמני. איש מבין 1800 תושבי הכפר לא גילה. כך ניצלו 32 נפשות בביסלניי.

תושבי בסלניי ראו בדרך העוברת במבואות הכפר ארבע עגלות רתומות לסוסים, ובהן ילדים תשושים, חולים, הנראים הרבה יותר מבוגרים מגילם (3-12). חלקם היו גוססים ומקצתם היו מתים. ילדי הכפר בסלניי היו הראשונים שפגשו בהם וראו שהם תשושים וחולים. ... המבוגרים באו ולקחו 32 ילדים. כל אחד לקח ילד אחד. בבוקר היום שלמחרת, או לפי גרסה אחרת לאחר יומיים, נכנסו חיילים גרמנים לכפר, הם חשדו שיש ילדים יהודים בכפר, חיפשו ואיימו לירות בתושבים אם ימצא ולו ילד יהודי אחד. במשך יותר מחמישה חודשים שבהם שהו החיילים הגרמנים בכפר אף ילד לא הוסגר.

.... היה דיון של זקני הכפר מה לעשות עם הילדים ... דעת הרוב הייתה : איננו יכולים לסלק אותם מהכפר, האדיגה חבאזה אינה מאפשרת לנו לעשות זאת. לפי האדיגה חבאזה אי אפשר להתעלם מאדם בצרה וכל שכן מילד שנמצא בצרה.

כל הילדים נלקחו בלילה (ביום שהגיעו לכפר) למזכירות הכפר, והילדים מלנינגרד נרשמו בשמות צ'רקסיים. הם נרשמו והוצגו כבנים ובנות של המשפחות שלקחו אותם ואימצו אותם פורמלית.

לאחר המלחמה מקצת הילדים (לא יודעים בדיוק) נמצאו ע"י קרובי משפחתם ועזבו את הכפר. רבים מהילדים שמרו על קשרים הדוקים עם הוריהם המאמצים, שהיו למעשה לאבא ואלמא שלהם. ארבעה גרו בכפר עד גיל מבוגר, וב- 2014 נפטר אחד מהם. ראש הכפר, מורזאבק אוחטוב סייע רבות לארגון קליטת הילדים. הוא מונה לראש הכפר בידי הגרמנים שנהגו למנות אנשים מקומיים לניהול החיים השוטפים, כמו היודנטים.

בספרו של יאיר אורון מופיעה רשימת הילדים שניצלו בבסלניי, אורון ביקר בארכיון הכפר ומצא רשימות הכוללות שמות הילדים שניצלו לאחר שינוי שמם, שמות הילדים לפני בואם לכפר, גיל, שמות המצילים של הילדים, היכן הניצולים בימינו.

ברשימה 34 שמות, 32 ילדים הם "ילדי לנינגרד". אישה יהודיה הגיעה ברגל לבסלניי עם שני ילדים. היא נותרה בכפר עם שני ילדיה כל זמן שהצבא הגרמני שהה באזור, עד ה-16 בינואר 1943.

הילדים שניצלו בידי תושבי בסלניי היו בני 6-14. שישה בני 6, ארבעה בני 8, שניים בני 9, ארבעה בני 10, שישה בני 12 ושבעה בני 14

מעובד מתוך הספר : יאיר אורון, הבנאליות של החמלה, עמ' 10-13, רסלינג, 2016.

ספר דיגיטלי עמ' 85-91.

3. הכפר בסלניי - הבנליות של ה...

שמות משפחה ושמות פרטיים של מצילי הילדים	שמות הילדים הניצולים, לאחר שינוי שמם בכפר בסלניי	גיל בשנת 1942	שם של הילדים לפני בואם לכפר	היכן הניצולים בימינו, היכן הם מתגוררים, להיכן עברו
חז'ייב, חד'ז'ימורוזה ופטימאט	חז'ייב, רמזון חד'ז'ימורוביץ'	6	אלכסנדר (אינו זוכר את שם משפחתו)	מתגורר בעיר צ'רקסק, רפובליקת קרצ'איי-צ'רקסיה. נשוי לצ'רקסית. יש לו ילדים.
אגרז'אנוקוב, יאקוב וקוקרה	אגרז'אנוקוב, מוסא יעקבוביץ'	6	מריק (אינו זוכר את שם משפחתו)	התגורר בכפר בסלניי, רפובליקת קרצ'איי-צ'רקסיה. היה נשוי לצ'רקסית. היו לו ילדים. נפטר ב-2014.
ציב, סאגיד ומרמחאן	ציב, ולדימיר סאגידוביץ'	14	ז'דנוב, ולדימיר פבלוביץ'	מתגורר בכפר אדיגיה-חבלה, רפובליקת קרצ'איי-צ'רקסיה. נשוי לצ'רקסית. היו לו ילדים.
אדזימוב, מאגומט וקארה	אדזימוב, רמזון מאגומטוביץ'	6	ורונין, ויקטור אנדרייביץ'	מתגורר בכפר מסקובסקי, רפובליקת קרצ'איי-צ'רקסיה.
אוחטוב, אבדורחמנוב ושמיסט	אוחטובה פטימה אבדורחמנובה	12	איבנובה, קטיה	התגוררה בכפר בסלניי, רפובליקת קרצ'איי-צ'רקסיה. הייתה נשואה לצ'רקסי. היו לה ילדים ונכדים. קבורה בבסלניי.
פטוב, עבדולקרים וקוליסטן	פטוב, אלכסיי עבדולקרימוביץ'	14	סושקין, אלכסיי	מצא את קרוביו.
גוטיאקולוב, חארון וצ'אבה	גוטיאקולוב, קוליה	12	ווינר, קוליה	למד בבית ספר להכשרה תעשייתית. מצא את קרוביו.
קרדנוב, אדיל-גריי וכוכא	קרדנוב, ניקולאי	9	ניקולאי	מצא את קרוביו.
דז'נטמירוב, אבובקיר ומוסלימט	דז'נטמירוב, איבן	10	וניה	מצא את קרוביו.
מורזייב,	מורזייב, ויקטור	8	ויקטור	לאחר שירות בצבא האדום.

מתוך מתוך הספר: יאיר אורון, הבנאליות של החמלה, עמ' 10-13, רסלינג, 2016. עמ' 87

4. ב- 8 מרס 2017 יתקיים בוועדת החינוך של הכנסת דיון בנושא: הענקת תואר חסידי אומות העולם לכפר הצ'רקסי בסלניי להלן מסקנות הוועדה,

קראו את המסקנות כתבו טיעון בעד או נגד הענקת התואר חסידי אומות העולם לכפר הצ'רקסי בסלניי, בססו את טיעונכם על שתי עובדות היסטוריות.

קישור לדיון בכנסת

הכנסת
יושב-ראש

ועדת החינוך, התרבות והספורט

סימוכין: 01144017
ירושלים, י' באדר, התשע"ז
08/03/2017

לכבוד
מר אבנר שלו
מנכ"ל יד ושם

לכבוד
ח"כ נפתלי בנט
שר החינוך

לכבוד
ח"כ בנימין נתניהו
ראש הממשלה

מכובדיי,

הנדון: הענקת תואר חסיד אומות העולם לכפר הצ'רקסי-מוסלמי - בסלניי בקווקז

ועדת החינוך, התרבות והספורט קיימה היום ישיבה בנושא שבנדון.

הוועדה שמעה את סיפור גבורתם של תושבי הכפר הצ'רקסי-מוסלמי בסלניי בקווקז, על הצלתם של 32 ילדים יהודים בתקופת מלחמת העולם השנייה - תוך כדי גבורה וסיכון חייהם. מפי פרופ' יאיר אורון אשר כתב את הספר "הבנאליות של החמלה", המספר את סיפור הגבורה. למרות גבורת תושבי הכפר, עד כה הם לא הוכרו כחסידי אומות העולם.

עוד שמעה הוועדה כי עפ"י חוק, ציון חסידי אומות עולם נקבע ע"י ועדה ב"יד ושם". בראשות הוועדה עומד שופט בית משפט עליון בדימוס וחברים בה מתנדבים אשר ברובם הינם ניצולי שואה.

תלמידות מבי"ס ע"ש אנה פרנק בסאסא הציגו בפני הוועדה את הפרויקט שעשו במסגרת לימודי היסטוריה על הכפר בסלניי.

בתום הדיון הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

1. הוועדה מודה לח"כים: זהבה גלאון ואלעזר שטרן על היוזמה לקיום הדיון.
2. הוועדה מודה לתלמידות ולצוות החינוכי מביה"ס "אנה פרנק ברנקו וייס" - על הצגת הפרויקט שעשו בנושא.
3. הוועדה מודה לאורחי הוועדה אשר הביאו בפניה עדויות וסיפורים על גבורתם של בני הכפר בסלניי בקווקז, בתקופת מלחמת העולם השנייה.
4. הוועדה התרשמה כי לא נעשתה עבודת מחקר מספקת של "יד ושם" בנושא הצלת היהודים בכפר בסלניי בקווקז. הנושא מסוקר בהרחבה בספרו של פרופ' יאיר אורון: "הבנאליות של החמלה".
5. הוועדה פונה ל"יד ושם", לפרופ' יאיר אורון ולכל גורם רלוונטי לנושא בקריאה להיפגש ולהביא לכך כי יהיה די חומר אשר יצדיק פתיחת הליך עבודה של "יד ושם" לקראת הכרה בתושבי הכפר בסלניי כחסידי אומות עולם.

אודה על טיפולכם המתאים ועל עדכון הוועדה בנדון, בהקדם.

בברכה,

ח"כ יעקב מרגי
יו"ר הוועדה

העתקים: חברי ועדת החינוך, התרבות והספורט

ביבליוגרפיה

1. פודקאסט - יובל מלחי הכפר שבחר לשתוק
2. חיים של אחרים - ערן סבאג
3. יאיר אורון, הבנאליות של החמלה, עמ' 10-13, רסלינג, 2016.
4. סרטון על הצוקסים
5. אתר מערכות - הצ'וקסים
6. הספרנים
7. מסע אחר - הצלת הילדים היהודים בכפר בסליני
8. בסליני הכפר שבחר לשתוק - זוהיר תחאוחא